

ਫੁਟਕਲ ਸਿਵਲ

ਸ਼ਰਮਾ, ਜੇ.

M/S ਜਗਤਜੀਤ ਕਾਟਨ ਟੈਕਸਟਾਈਲ ਮਿੱਲਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ.. ਫਗਵਾੜਾ
ਆਦਿ.,— ਪਟੀਸ਼ਨਰ।

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, ਆਦਿ.,—ਜਵਾਬਦਾਤਾ

C. 1972 ਦਾ ਡਬਲਯੂ. ਨੰਬਰ 1560.

18 ਜਨਵਰੀ 1973

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ (1950)—ਆਰਟੀਕਲ 166— ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮ '1971—
ਨਿਯਮ 8 ਅਤੇ 9—ਧਾਰਾ 166 ਦੇ ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ—ਇਸ ਦੀ ਵੈਧਤਾ—ਕਦੋਂ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ
ਸਕਦੀ ਹੈ—ਮੰਤਰੀ-ਇੰਚਾਰਜ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਸੋਧੇ
ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ। - ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਕੇਸ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ - ਭਾਵੇਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 166(2) ਦੇ ਤਹਿਤ , ਇੱਕ
ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਜੋ ਮੈਂ ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਨੂੰ
ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।
ਰਾਜਪਾਲ ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਜਿਹੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸ਼ਰਤ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਹਮੇਸ਼ਾ
ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਨਾ ਤਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 166(3)
ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ
ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਾਲੀ ਹਰੇਕ ਫਾਈਲ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ
ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਕਾਨੂੰਨ ਇਹ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ
ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲੇ ਵਾਲੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ
ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਮੰਤਰੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ
ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਫਾਈਲ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦਸਤਖਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ, ਸਰਕਾਰ
ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਰ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ,
ਤਾਂ ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਕੋਈ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰੂਲਜ਼ ਆਫ਼ ਬਿਜ਼ਨਸ 1971 ਦੇ ਨਿਯਮ 8 ਅਤੇ 9 ਦੀ ਪੜਚੋਲ
ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰੇ ਕੇਸ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਮੰਤਰੀ-ਇੰਚਾਰਜ
ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਣ ਜਾਂ ਸੋਧਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ
ਗਈ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਪੂਰਵਜ-ਇਨ-ਦਫਤਰ ਦਾ। ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਵੱਲੋਂ
ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹੁਕਮ ਅਯੋਗ ਹਨ। ਸਕੱਤਰ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ
ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਕੇਸ ਸੌਂਪਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਅਤੇ 227 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ , ਕ੍ਰਮਵਾਰ 23
ਦਸੰਬਰ, 1971, ਅਤੇ 16 ਮਾਰਚ, 1972, ਅਨੁਸੂਚੀ P-1 ਅਤੇ P-3 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਅਣਗੌਲੇ
ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਦੁਕਵਾਂ ਰਿੱਟ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। .

ਜੇਐਨ ਕੌਸ਼ਲ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਜੀਸੀ ਮਿੱਤਲ, ਡੀਐਨ ਅਵਸਥੀ ਅਤੇ ਅਸ਼ੋਕ ਭਾਨ, ਵਕੀਲਾਂ
ਦੇ ਨਾਲ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਲਈ।

ਆਰ ਕੇ ਫਿੱਬਰ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ 1, 2 ਅਤੇ 6 ਲਈ।

M/s. Jagatjit Cotton Textile Mills Ltd, Phagwara, etc. v.
The State of Punjab, etc (Sharma, J.)

D. ਐਸ. ਨਹਿਰਾ, ਪਵਨ ਬਾਂਸਲ ਅਤੇ ਕੇ.ਐਨ.ਪੀ. ਸਿੰਘ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 5 ਲਈ।

ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ 3, 4 ਅਤੇ 7 ਲਈ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਅਗਰਵਾਲ, ਐਡਵੋਕੇਟ ।

ਨਿਰਣਾ

ਸ਼ਰਮਾ, ਜੇ.-ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੰਬਰ 1 ਭਾਰਤੀ ਕੰਪਨੀ ਐਕਟ, 1953 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਜਿਸਟਰਡ ਇੱਕ ਪਬਲਿਕ ਲਿਮਿਟਡ ਕੰਪਨੀ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੰਪਨੀ ਕਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ) ਹੈ। ਇਸਨੇ ਫਗਵਾੜਾ ਤਹਿਸੀਲ ਦੇ ਪਿੰਡ ਚਾਚੋਕੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਟੈਕਸਟਾਈਲ ਮਿੱਲ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। 23 ਦਸੰਬਰ, 1971 ਨੂੰ, ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਮਿਊਂਸਪਲ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 5 ਅਤੇ 6 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੇ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ, ਫਗਵਾੜਾ ਦੀ ਹੱਦ ਅੰਦਰਲੇ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਬੇਦਖਲੀ ਅਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਇਤਰਾਜ਼ ਮੰਗੇ। ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਫਗਵਾੜਾ ਦੀ ਹੱਦ ਅੰਦਰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਫਗਵਾੜਾ ਦਾ ਕਸਬਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਸਨ ਜੋ ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਟੈਕਸ ਅਦਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਦੋਹਰੇ ਟੈਕਸਾਂ ਦਾ ਬੋਝ ਪਏਗਾ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਹੂਲਤਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸੜਕਾਂ ਅਤੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਕੁਆਰਟਰਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਕੇ ਖੇਤਰ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਲਈ ਸਾਲਾਨਾ ਖਰਚ ਆਉਂਦਾ ਸੀ। ਦੋ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੇ ਆਵਰਤੀ ਖਰਚੇ, ਜਿਸ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਵਿੱਤੀ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਇਤਰਾਜ਼ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਕਪੂਰਥਲਾ ਰਾਹੀਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ 7 ਮਾਰਚ 1972 ਤੱਕ ਆਪਣੇ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਇਤਰਾਜ਼ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖੇ ਸਨ। ਉਸ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਡਿਪਟੀ ਸਕੱਤਰ, ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰਾਂ, ਪੰਜਾਬ, ਨੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਦਰਜ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ੀ ਲਿਆਉਣ। ਇਸ ਬੇਨਤੀ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ 9 ਮਾਰਚ 1972 ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 10 ਮਾਰਚ 1972 ਨੂੰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਦੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜਿਸ ਬੇਲੋੜੀ ਕਾਹਲੀ ਨਾਲ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ, ਉਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨੇ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਮਨ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਦੂਸਰਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇੱਕ ਨੀਤੀ ਬਣਾਈ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾ ਜਾਂ ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਮਤੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਕੇ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸੀਮਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਮਾਮਲਾ ਸੀ। ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਅਫਸਰ ਅਤੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਟਾਊਨ ਪਲਾਨਰ ਦੀ ਬਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਪੱਖਾਂ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਸੀ

ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ। ਤਤਕਾਲ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਸ ਨਿਬੇੜ ਵਾਲੀ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਤੀਸਰਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਪਹਿਲੇ ਮੌਕੇ, ਭਾਵ 24 ਦਸੰਬਰ, 1967 ਨੂੰ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਕੁਝ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਫਗਵਾੜਾ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਕੰਪਨੀ ਅਤੇ ਕੋਟ ਰਾਣੀ ਅਤੇ ਚਾਚੋਕੀ ਦੀ ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾ ਸਮੇਤ ਕਈ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿਰੁੱਧ ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ, ਫਗਵਾੜਾ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਪੁਨਰ-ਵਿਚਾਰ ਸੰਬੰਧੀ ਅਸਥਾਈ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਵਾਲੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ. 1 ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਅੰਤਿਮ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ. 3 ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਫਗਵਾੜਾ ਦੀ ਸੀਮਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਇਸ ਨੂੰ ਲਗਭਗ 200000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਕਟੌਤੀ ਡਿਊਟੀ ਅਦਾ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। 1,50,000 ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ। ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਰਿਟਰਨ ਸਹਾਇਕ ਸਕੱਤਰ, ਪੰਜਾਬ, ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵਿਭਾਗ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵੱਲੋਂ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਰਿਟਰਨ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲਾ ਮਾਮਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਤੁਰੰਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਕਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ। 5 ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਫਗਵਾੜਾ ਨੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਵਾਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਰਿਟਰਨ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਕਪੂਰਥਲਾ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੈਜਿਸਟਰ ਰਾਹੀਂ ਭੇਜੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ 'ਤੇ, ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ, ਫਗਵਾੜਾ ਦੀ ਸੀਮਾ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੱਤਰ 2 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।, 1970. ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ "ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅਤੇ ਗਲਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਜਨ ਸੰਘ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰ ਰਹੇ ਤਤਕਾਲੀ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰੀ ਮਨਮੋਹਨ ਕਾਲੀਆ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਹਟਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਪਾਰਟੀ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਉਸਦੇ ਸਮਰਥਕਾਂ, ਟੈਕਸਟਾਈਲ ਮਿੱਲਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਮਿਉਂਸਪਲ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਵਾਧੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਟਾਲਣ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਫਗਵਾੜਾ ਦੀ ਕਟੌਤੀ ਦੀ ਹੱਦ, ਕਪੂਰਥਲਾ ਰਿਆਸਤ ਦੇ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਾਲ 1984 ਬੀ.ਕੇ. ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਨੂੰ 2 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

M/s. Jagatjit Cotton Textile Mills Ltd., Phagwara, etc., v.
The State of Punjab, etc., (Sharma, J.)

1953, ਜਦੋਂ ਪੈਪਸੂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ! ਫਗਵਾੜਾ ਦੀ ਮਿਉਂਸਪਲ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਰਟਾਪਿਨ .ਏਰੀਆ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ। ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਵਾਧੇ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਤੱਥ ਦਾ ਸ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਇਲਾਕਾ ਹੁਣ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਫਗਵਾੜਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਇਸ ਦੀ ਹੱਦ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਸ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਚੋਣ ਲੜ ਕੇ ਰਿੱਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਈ ਗਈ ਸੀ। "ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦਾ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਰਿੱਟ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਨਾਲ ਇਹ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇਲਾਕਾ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਲਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਭਾਗ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਬਾਹਰ ਇਸ ਨਾਲ ਇਨਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਉਣ 'ਤੇ ਇਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਸਿਵਲ ਐਕਸ਼ਨ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ

(2) ਮੈਂ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪੱਖਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਪਹਿਲਾ ਨੁਕਤਾ ਕਿਸੇ ਗੰਭੀਰ ਨੋਟਿਸ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ -

(i) ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ, ਫਗਵਾੜਾ, ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਦੇ ਵਿਸਤਾਰ ਸਬੰਧੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਸਾਲ 1967 ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 1972 ਵਿੱਚ ਇਸ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਦੇ ਵਿਸਤਾਰ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਨਵੀਂ ਸਥਿਤੀ ਦੁਬਾਰਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਸੀ;

(ii) ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਨੀਤੀਗਤ ਫੈਸਲਾ

- ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਟਾਊਨ ਪਲਾਨਰ ਨੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ; ਅਤੇ

(iii) ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ-ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਜਲਦਬਾਜ਼ੀ ਵਿਚ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਹੋਣੀਆਂ ਸਨ! 11, 1972।

(3) ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆ | ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਜੋ ਕਿ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸ਼ਰਤ ਸੀ

ਪੰਜਾਬ ਮਿਊਂਸਪਲ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ (ਇੱਥੇ ਐਕਟ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ)। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਆਰ ਕੇ ਛਿੱਬਰ ਨੇ ਕੇਸ ਦਾ ਸਾਰਾ ਰਿਕਾਰਡ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ-ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਨੁਕਤਿਆਂ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਨੋਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 9 ਮਾਰਚ, 1972 ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੂਤ ਰਾਹੀਂ ਭੇਜੀ ਗਈ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਇਸ 'ਤੇ ਤੁਰੰਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਸਕੱਤਰੇਤ ਵਿਚ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦੀ 'ਕਾਰਵਾਈ' ਵਿਚ ਕੋਈ ਨੁਕਸ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਤੁਰੰਤ ਨਿਪਟਾਰਾ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਸਬੰਧਤਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਹੋਣੀਆਂ ਸਨ, ਉਸ ਤਰੀਕ ਤੋਂ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅੰਕੜੇ 'ਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਮਾਲਾ-ਮਾਲ ਦਾ ਕੋਈ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇੱਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵੋਟਰਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਇਜ਼ ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰੇਗੀ। ਫਗਵਾੜਾ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਿ ਮਾਲੀਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਸਿਆਸੀ ਮੰਗ ਸੀ। ਇਸ ਮੰਗ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨੂੰ ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਇੱਕ ਲੋਕਤੰਤਰਿਕ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ, ਵੋਟਰਾਂ ਲਈ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਲਈ ਇਹ ਅਸਾਧਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੀ ਬੇਨਤੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿ ਇਸ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ' ਨਿਰਪੱਖ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਗਾੜ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

(4) ਉਦੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਭੇਜੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਸਕੱਤਰ, ਸਥਾਨਕ ਸਵੈ-ਸ਼ਾਸਨ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਾਗਜ਼ਾਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਿਜ਼ਨਸ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। 10 ਮਾਰਚ, 1972 ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਨੋਟਿੰਗ, ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਸਕੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਨਾਲ ਟੈਲੀਫੋਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਈਆਂ। ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਵੱਲੋਂ ਟੈਲੀਫੋਨ 'ਤੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਇਪਗਨ ਐਡ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ - ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 166(2) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਅਜਿਹੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਸ ਨੇ

M/s. Jagatjit Cotton Textile Mills Ltd., Phagwara, etc., v.
The State of Punjab, etc., (Sharma, J.)

ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸ਼ਰਤ ਦੀ ਪੂਰਵ ਮੌਜੂਦਗੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਨਾ ਤਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 166(3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮ - ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਾਲੀ ਹਰੇਕ ਫਾਈਲ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਕਾਨੂੰਨ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਸਬੂਤ ਉਪਲਬਧ ਹਨ ਕਿ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲੇ ਵਾਲੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਮੰਤਰੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਥਾਰਟੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਫਾਈਲ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਦਸਤਖਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਹਾਇਕ ਸਕੱਤਰ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਨਾਲ ਟੈਲੀਫੋਨ 'ਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨੋਟ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਸੀ।

(5) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਆਖਰੀ ਬੇਨਤੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਨ ਯੋਗ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਹੱਦ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਨੰਬਰ 5 ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਦਾਇਰ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਟਾਲਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਤਤਕਾਲੀ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਮੰਤਰੀ ਮਨਮੋਹਨ ਕਾਲੀਆ ਨੇ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਤੱਥ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਛਿੱਬਰ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋਂ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਕੌਸ਼ਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਤਹਿਤ ਵੀ ਜੋ 10 ਮਾਰਚ, 1972 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਸਨ। ਕੇਸ ਹੋਣਾ ਸੀ! ਉਚਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ, ਫਗਵਾੜਾ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤਹਿਤ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਗਵਰਨਰ ਦੁਆਰਾ 11 ਅਗਸਤ, 1971 ਨੂੰ ਬਣਾਏ ਗਏ ਬਿਜਨਸ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਲਦਾ ਹੈ:

“ਨਿਯਮ 8: ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਕੇਸ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਸਕੱਤਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਲਾਹਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣਗੇ, ਅਰਥਾਤ: -

(ਏ) ਕੇਸ, ਜੋ ਕਿ 1969 ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਰਾਜਪਾਲ ਜਾਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ;

* * * * *

“ਨਿਯਮ 9: ਸਕੱਤਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਕੇਸ ਸਲਾਹਕਾਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਤੰਬੂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਜਾਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਜਾਂ ਸਲਾਹਕਾਰ ਖੁਦ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ: -

(i) ਉਹ ਮਾਮਲੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਜਾਂ ਸੋਧਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ;

\$	*	\$	**	-
*	*	*	*	*

(6) ਇਹਨਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ 1969 ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜਪਾਲ ਕੋਲ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਕੇਸ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸੰਸ਼ੋਧਿਤ ਜਾਂ ਸੋਧਿਆ ਜਾਣਾ ਵੀ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ। 17 ਫਰਵਰੀ, 1969 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਬਿਜਨਸ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 28 (xix) ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਮੰਤਰੀ ਆਪਣੇ ਪੂਰਵ-ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੇਸ ਮੰਤਰੀ-ਇਨ-ਇਨ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। -ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਚਾਰਜ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਫਗਵਾੜਾ ਦੀ ਹੱਦ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਪਹਿਲਾਂ ਸ੍ਰੀ ਮਨਮੋਹਨ ਕਾਲੀਆ ਜੋ ਇਸ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ ਮੰਤਰੀ ਇੰਚਾਰਜ ਸਨ, ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤਹਿਤ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਕੇਸ ਨੂੰ 1971 ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 9(i) ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਜਾਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਲਾਹਕਾਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 8 ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਕੋਲ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਰਿਕਾਰਡ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੇਸ ਸੀ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤਹਿਤ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਨੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਮਾਣਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਰਾਜ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਕੱਤਰ ਆਪਣੇ ਪੂਰਵਜ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਉਹ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਕੇਸ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਸਬੰਧਤ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਾਬੰਦ ਸੀ। ਵਿੱਚ *M/s. ਬਿਜੋਯਾ ਲਕਸ਼ਮੀ ਕਾਟਨ ਮਿੱਲਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ* ਬਨਾਮ *ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (1)*, ਕਲਕੱਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ:

“ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜੱਜ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਬਿਲਕੁਲ ਸਹੀ ਹਨ ਕਿ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਕੀ ਨਿਰਣਾਇਕ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ

(1) AXIT 11)6715^1^~

M/s. Jagatjif Cotton Textile Mills Ltd., Phagwara, etc., v.
The State of Punjab, etc., (Sharma, J.)

- 166(2), ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਹੁਕਮ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਅਗਲਾ ਸਵਾਲ ਕਿ ਕੀ, ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਵਿੱਚ, ਰਾਜਪਾਲ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਨਿਰਣੇ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ”

(7) ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਖੁਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜਪਾਲ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਰ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਕੋਈ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਵਿੱਚ: ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, 10 ਮਾਰਚ, 1972 ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਵਾਲੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ, ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਅਨੁਬੰਧ ਪੀ. 3, ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

(8) ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ, ਸ਼੍ਰੀ ਚਿੱਬਰ ਨੇ ਮੇਰੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰਤ ਫਾਈਲ 'ਤੇ ਇੱਕ ਨੋਟ ਲਿਆਂਦਾ ■ ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਲਦਾ ਹੈ: -

- "ਫਗਵਾੜਾ ਤੋਂ ਇੱਕ ਡੈਪੂਟੇਸ਼ਨ ਨੇ ਅੱਜ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਫਗਵਾੜਾ ਦੀ ਮਿਉਂਸਪਲ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਵਧਾਇਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਜਗਤਜੀਤ ਟੈਕਸਟਾਈਲ ਮਿੱਲਜ਼ ਆਦਿ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ 1967 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੇ ਲੋੜ ਹੋਵੇ।"

(9) ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ! ਇਸ ਨੋਟ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ 'ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁੱਢਲਾ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ • ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁਕਮਾਂ ਤਹਿਤ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਸ਼੍ਰੀ ਮਨਮੋਹਨ ਕਾਲੀਆ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ, ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ, ਸਥਾਨਕ ਸਵੈ-ਸ਼ਾਸਨ ਵਿਭਾਗ, ਸੰਸ਼ੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਕੇਸ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਸੌਂਪਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਆਕਰਸ਼ਕ ਜਾਪਦੀ ਹੈ 'ਪਰ ਇਸਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਥੋੜੀ ਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਇਹ ਦਰਸਾਏਗੀ ਕਿ ਇਹ ਮੰਨਣਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੇ ਕੁਝ! ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਵੀ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜਪਾਲ ਨੇ ਏ. ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਅਤੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਸੀ ਕਿ ਰਾਜਪਾਲ ਨੇ ਇੱਕ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਪ੍ਰਗਟਾਈ। ਜਦੋਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਸਾਰੇ ਸਬੰਧਤਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ

ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਅੰਤਿਮ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹਨਾਂ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ

ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਪਰੋਕਤ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਰਾਜਪਾਲ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ। ਅਜਿਹਾ ਫੈਸਲਾ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਉਠਾਏ ਗਏ ਨੁਕਤਿਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਆਖਰਕਾਰ ਇਹ ਸਥਾਨਕ ਸਵੈ-ਸ਼ਾਸਨ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ-ਇੰਚਾਰਜ ਸ੍ਰੀ ਮਨਮੋਹਨ ਕਾਲੀਆ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੋਧਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਕੇਸ ਅੰਤਿਮ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਰਾਜਪਾਲ ਕੋਲ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਕਿਸੇ ਪੁਰਾਣੇ ਆਰਡਰ ਦੀ ਸੋਧ ਜਾਂ ਸੋਧ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਆਰਡਰ ਨੂੰ ਸੋਧਿਆ, ਰੱਦ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਛਾ ਜੋ ਆਖਰਕਾਰ ਆਰਡਰ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਇਸਦੀ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜੇਕਰ ਰਾਜਪਾਲ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਫਗਵਾੜਾ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਬਦਲਣ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲੇ ਵਜੋਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਇਤਰਾਜ਼ ਮੰਗਵਾਉਣ ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਖਾਲੀ ਰਸਮਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦੀ ਕੋਈ ਤੁਕ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਧੀਨ, ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਸੰਬੰਧੀ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ, ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਉਹੀ ਅਹੁਦਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਰਾਜੇ ਦੁਆਰਾ ਮਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮੁਖੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਉਹ ਸਾਰੇ ਸਬੰਧਤਾਂ ਤੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸਨਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮੁਖੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਤਤਕਾਲੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹਨ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਆਦਿ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਹੋਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਕਨੂੰਨੀ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅੰਤਿਮ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਰਾਜਪਾਲ ਕੋਲ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੇਸ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਦੁਆਰਾ, ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਕੋਈ ਖਾਲੀ ਰਸਮੀਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਚੰਗੀ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਇੱਕ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਮੰਤਰੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸਾਰੇ ਸਬੰਧਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਸਥਾਨਕ ਸਵੈ-ਸ਼ਾਸਨ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਸ੍ਰੀ ਮਨਮੋਹਨ ਕਾਲੀਆ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਮੰਤਰੀ ਦੁਆਰਾ 24 ਦਸੰਬਰ, 1967 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ 5 ਜਨਵਰੀ, 1968 ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਹਿਲੇ ਹੁਕਮ, ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸੋਧੇ ਜਾਂ ਸੋਧੇ ਨਹੀਂ ਗਏ ਸਨ? ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦਾ 10 ਮਾਰਚ, 1972 ਨੂੰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 166 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬੇਕਾਰ ਹੈ।

(10) ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਇਸ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਸਫਲ ਹਾਂ ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਆਰਡਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਲਾਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

Gurbax Singh, etc., v. The State of Punjab, etc. (Sharma, J.)

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਰਵਨੀਤ ਸਿੰਘ

ਐਨ. ਕੇ. ਐਸ

ਰੀਵੀਜ਼ਨਲ ਅਪਰਾਧੀ।

ਐਮਆਰ ਸ਼ਰਮਾ ਜੇ.

ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਆਦਿ।- ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, ਆਰ. ਟੀ. ਸੀ., -ਜਵਾਬਦਾਤਾ

1971 ਦਾ ਸੀ. ਆਰ. ਨੰ. 891

22 ਜਨਵਰੀ 1973

ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ (1898 ਦਾ ਐਕਟ V)- ਧਾਰਾ 545(ਬੀ)— ਇਕ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਵਾਲਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ—ਅਪੀਲ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ੀ ਬਰੀ—ਜ਼ਖਮੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ—ਕੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਜਿਹੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਸੁਹਿਰਦ ਹੋਣਾ— ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ— ਕੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੀ ਸੋਧ ਵਿੱਚ ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਰਾਜ ਹੈ, ਜੋ ਪੀੜਤ ਧਿਰ ਹੈ ਅਤੇ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 545 (ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਅਪਰਾਧ ਕਾਰਨ ਹੋਏ ਕਿਸੇ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਸੱਟ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਅਭਿਯੋਗ ਹੈ, ਪਰ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ, ਜੋ ਜ਼ਖਮੀ ਹੈ, ਨੂੰ 'ਜ਼ੋਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ,' ਕਿ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਅਪੀਲ ਦੇ

ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪਦਾ ਹੈ। ਕੌਪੋਨੇਸ਼ਨ ਦੀ ਇਸ ਗਰਾਂਟ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ੀ ਆਪਣੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪੂਰਾ ਕੇਸ ਦੁਬਾਰਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ? ਅਪੀਲ. ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਦੇਰ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਦੋਸ਼ੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਭਾਵ, ਅਰਥਾਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਅਵਾਰਡ ਵੀ ਅਲੋਪ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਢੁਕਵੇਂ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ